

Szymon Grzelak, Dorota Żyro

MARZENIA MŁODZIEŻY O RODZINIE A PERSPEKTYWY DEMOGRAFICZNE POLSKI

CZĘŚĆ III RAPORTU “JAK WSPIERAĆ MŁODZIEŻ...”
OPRAC. NA ZLECENIE OŚRODKA ROZWOJU EDUKACJI

INSTYTUT
profilaktyki
zintegrowanej

Szymon Grzelak, Dorota Żyro

Jak wspierać młodzież w niestabilnym świecie?

Wyzwania i rekomendacje dla wychowania,
profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego
po trudnych latach 2020–2022

Raport oparty na wynikach badań IPZIN z lat 2021–2022
przeprowadzonych wśród ponad 80 000 uczniów, rodziców i nauczycieli.

W skrócie

01

Wczesna profilaktyka problemów demograficznych

02

Dzietność w marzeniach

03

Czynniki niechęci do posiadania dzieci

04

Czynniki sprzyjające pragnieniom dzietności

05

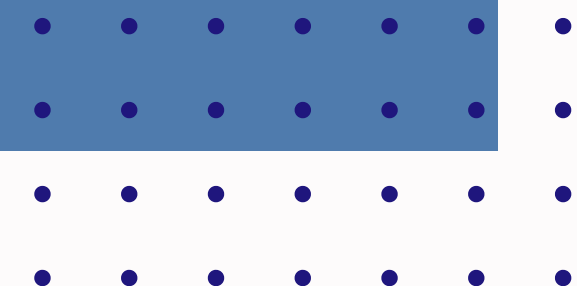
Marzenia w kolizji i bariery w realizacji marzeń

06

Marzenie o rodzinie - marzeniem profilaktycznym

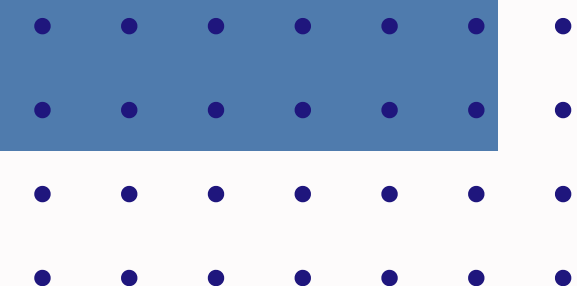
07

Efekty prodemograficzne programu profilaktyki zintegrowanej Archipelag Skarbów

Wczesna profilaktyka problemów demograficznych

- profilaktyka kierowana do nastolatków w okresie, gdy kształtują się ich marzenia o przyszłości
- celem wczesnej profilaktyki problemów demograficznych jest stwarzanie dobrego klimatu dla marzeń o rodzinie i dzieciach
- termin wprowadzony przez IPZIN w 2015 r. w *Vademecum skutecznej profilaktyki...*

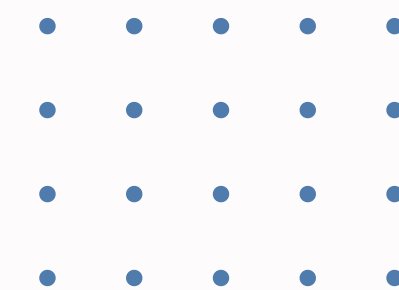

DZIETNOŚĆ W MARZENIACH
deklaracja młodzieży
związana z wyobrażeniem
co do planów
prokreacyjnych
w badaniach IPZIN

Czy
chciał(a)byś
mieć w
przyszłości
dzieci?

Ile dzieci
chciał(a)byś
mieć w
przyszłości?

Już na poziomie marzeń młodzieży o rodzinie nie ma zastępowalności pokoleń

2,1

współczynnik dietności wskazujący na prostą zastępowalność pokoleń

Jest to stan pożądaný z punktu widzenia społeczeństwa, decyduje o jego istnieniu i rozwoju

1,9 poziom współczynnika „dietności w marzeniach” młodzieży polskiej w latach 2017-2019

poziom tego współczynnika w 2020 r.

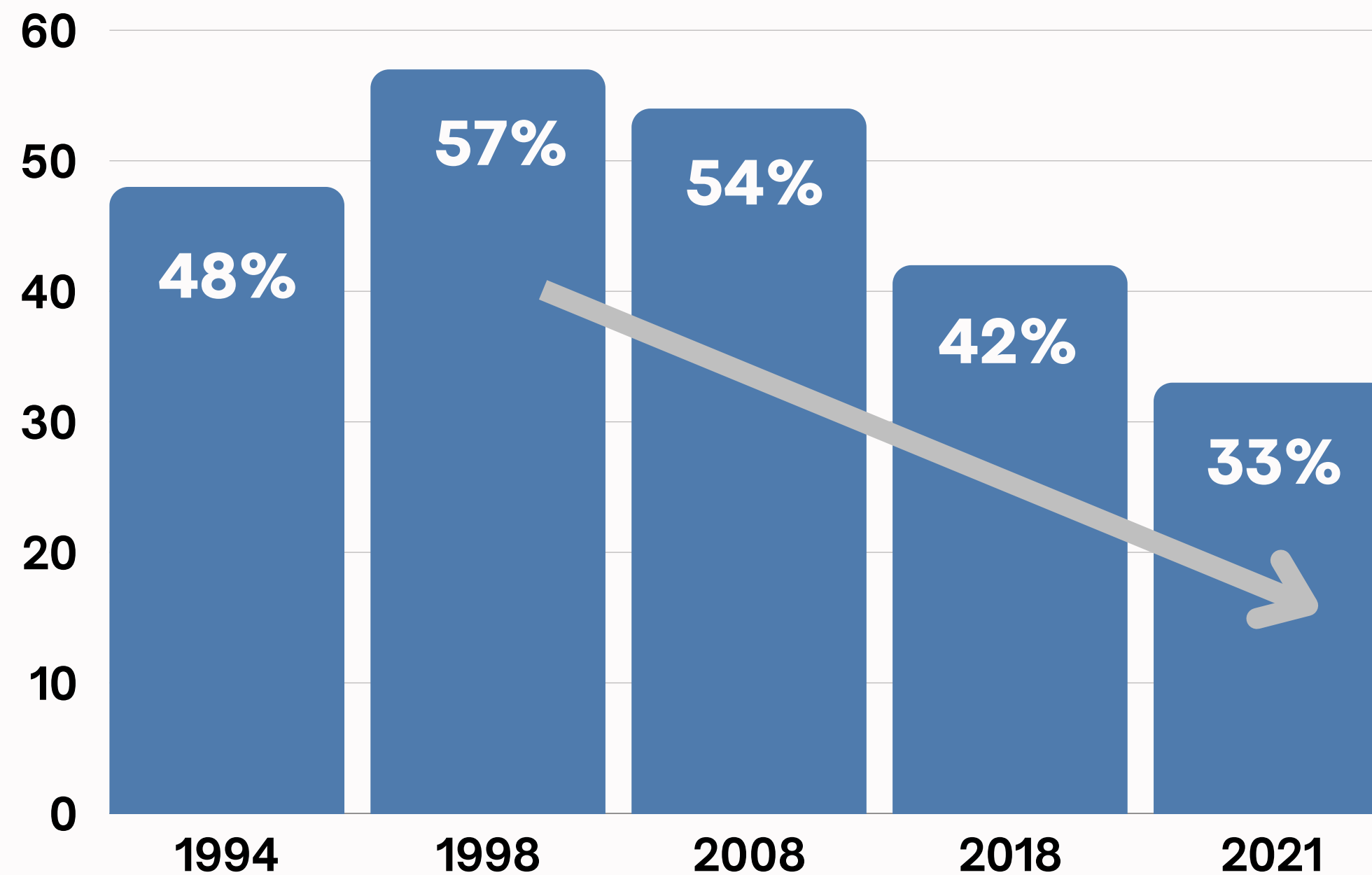
1,5

spadek był wyraźnie większy wśród dziewcząt niż wśród chłopców

Odsetek 18-latków, którzy wybrali udane życie rodzinne i dzieci w pytaniu o najważniejsze dążenia i cele życiowe - badania CBOS

Marzenie o rodzinie i dzieciach przesunęło się z II miejsca na V

MYŚLI SAMOBÓJCZE
badania 2012-2014, 2020-21

**Czynniki, które
korelują z niechęcią
młodzieży do
posiadania dzieci
w przyszłości:**

**BRAK WIARY W TRWAŁĄ
I PRAWDZIwą MIŁOŚĆ**
badania 2012-2014

**BRAK OSOBISTEGO KONTAKTU
Z KOCHAJĄCYM SIĘ MAŁŻEŃSTWEM**
badania 2014-2017

związek
między
demografią
a zdrowiem
psychicznym

myśli samobójcze
słaba kondycja psychiczna

korelacja

niechęć
do posiadania dzieci

Ważny czynnik ryzyka niechęci do posiadania dzieci – brak osobistego kontaktu z małżeństwami, których miłość jest dla badanego nastolatka przykładem.

Odsetki młodzieży, która miała w swoim życiu kontakt z małżeństwem będącym przykładem miłości (IPZIN)

2002	66%
2010	64%
2014-16	58%
2017-19	56%
2021-22	48%

W działaniach profilaktycznych i wychowawczych należy stwarzać młodzieży okazję do kontaktu bezpośredniego z dobrymi, kochającymi się małżeństwami

Czynniki chroniące - sprzyjające pragnieniom dzieciności

BADANIA INSTYTUTU PROFILAKTYKI ZINTEGROWANEJ 2014-22

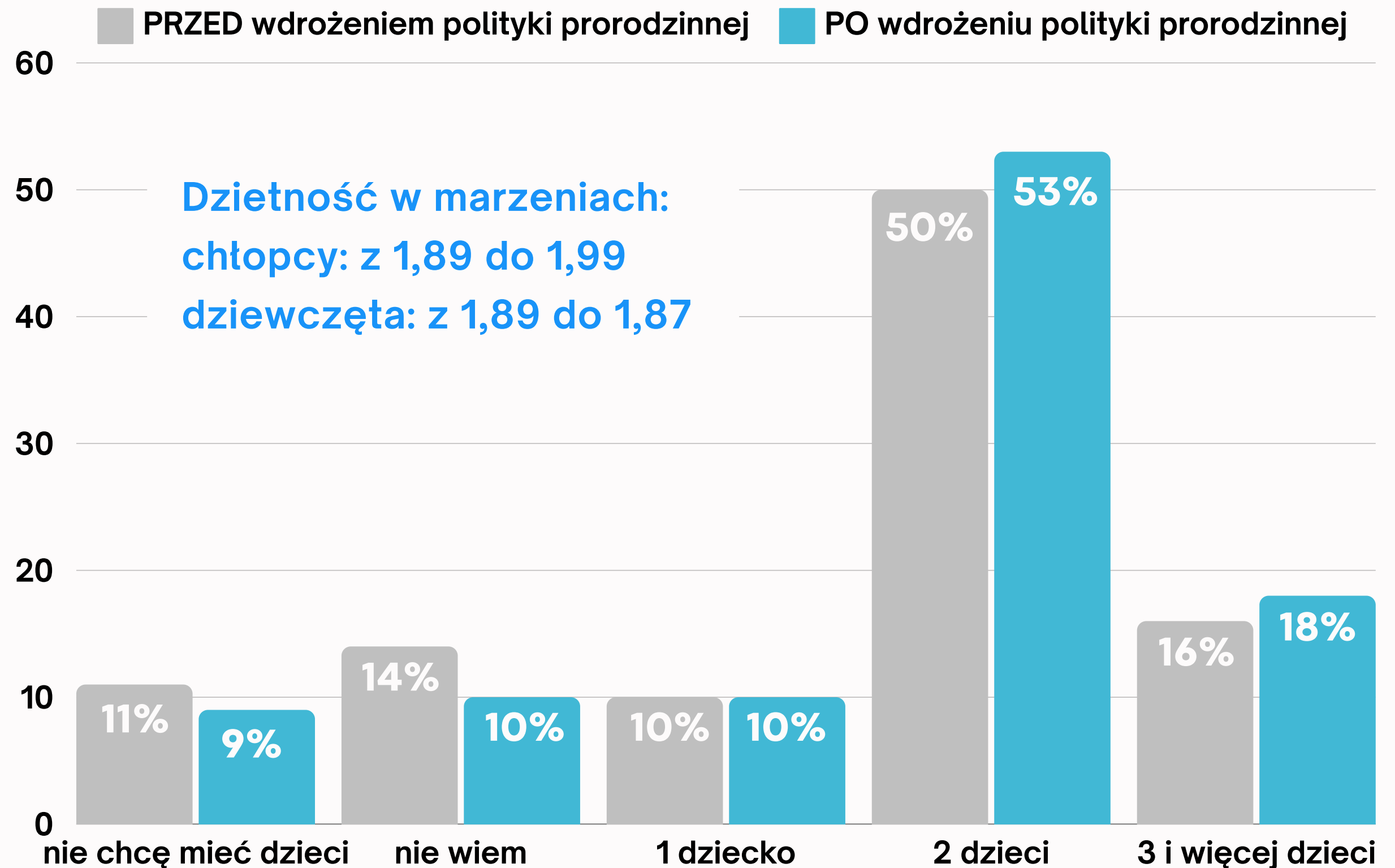
- ☑ Mama wskazana jako ważny przewodnik życiowy
- ☑ Tata wskazany jako ważny przewodnik życiowy
- ☑ Doświadczenie bycia zrozumianym i wysłuchanym w ostatniej rozmowie z rodzicami o ważnych sprawach
- ☑ Częstość praktyk religijnych/Znaczenie wiary w życiu
- ☑ Lubienie szkoły
- ☑ Dobra atmosfera w klasie
- ☑ Uczestnictwo w zajęciach WDŻ
- ☑ Doświadczenie kontaktu z małżeństwem, którego mitość jest przykładem
- ☑ Przekonanie, że prawdziwa mitość istnieje
- ☑ Przekonanie, że to ważne, by zaczekać ze współżyciem seksualnym do dorosłości / do ślubu

Dotychczasowa polityka prorodzinna jest ważna, ale nie wystarczy

Porównanie postaw wobec posiadania dzieci przed i po wdrożeniu polityki rodzinnej rządu (badania w tych samych szkołach)

Młodzież 14- 17 lat

MARZENIA O DZIECIACH KOLIDUJĄ Z INNYMI MARZENIAMI

CELE ŻYCIOWE, KTÓRE UJEMNIE KORELUJĄ Z CHĘCIĄ
POSIADANIA DZIECI - WYNIKI DLA CAŁEJ PRÓBY POLSKIEJ:

- ZDOBYCIE DUŻEGO MAJĄTKU - 0,17
- BOGATE ŻYCIE TOWARZYSKIE -0,13
- CIEKAWA PRACA ZGODNA
Z ZAINTERESOWANIAM I -0,12
- SPOKOJNE ŻYCIE BEZ KŁOPOTÓW -0,11
- ŻYCIE PEŁNE ROZRYWEK -0,10

CELE ŻYCIOWE, KTÓRE UJEMNIE KORELUJĄ
Z CHĘCIĄ POSIADANIA DZIECI
- WYNIKI Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ:

CELE	♂	♀
CIEKAWA PRACA ZGODNA Z ZAINTERESOWANIAM I	-0,09	-0,14
ZROBIENIE KARIERY ZAWODOWEJ	+0,03	-0,10
OSIĄGNIĘCIE SUKCESU W SZTUCE, NAUCE, SPORCIE	+0,04	-0,08

MARZENIA O DZIECIACH KOLIDUJĄ Z INNYMI MARZENIAMI

NOWOCZESNA „WCZESNA PROFILAKTYKA PROBLEMÓW DEMOGRAFICZNYCH” POWINNA BRAĆ POD UWAGĘ EGZYSTENCJALNO-FILOZOFICZNO-AKSJOLOGICZNY WYMIAR DZIAŁAŃ.

POBUDZANIE MŁODZIEŻY DO REFLEKSJI NAD SENSEM ŻYCIA I NAJWAŻNIEJSZYMI WARTOŚCIAMI MOŻE SIĘ OKAZAĆ BARDZO WAŻNYM OGNIWEM DZIAŁAŃ PRODEMOGRAFICZNYCH.

POSZERZANIE UMYSŁU NA RÓŻNE MODELE FUNKCJONOWANIA RODZINY MOŻE SPRAWIAĆ, ŻE ZWIĘKSZY SIĘ ODSETEK MŁODZIEŻY OTWARTEJ NA POSIADANIE POTOMSTWA, GDYŻ ZROZUMIEJĄ, ŻE MIĘDZY WAŻNYMI DLA NICH CELAMI W ŻYCIU NIE TRZEBA WYBIERAĆ ALBO-ALBO, ALE MOŻNA JE POGODZIĆ.

Co jest ważne w życiu?
Czy muszę wybierać
między
marzeniami?

Bariery w realizacji marzeń

Z badań wynika, że młodzież, dla której ważne jest marzenie o „szczęśliwym życiu rodzinnym, dzieciach” widzi generalnie więcej barier dla realizacji swoich marzeń niż osoby, które na swojej liście najważniejszych celów życiowych prorodzinnego marzenia nie mają.

MARZENIE O RODZINIE - MARZENIEM PROFILAKTYCZNYM

“

Nie ma w naszych badaniach celu życiowego, który byłby bardziej jednoznacznie powiązany ze zdrowym stylem życia młodzieży niż „szczęśliwe życie rodzinne, dzieci”

*Sz. Grzelak
D. Żyro*

”

Wybór celu życiowego „szczęśliwe życie rodzinne, dzieci” wiąże się w sposób istotny statystycznie z:

lepszą kondycją psychiczną

rzadszym przebywaniem w towarzystwie rówieśniczym korzystającym z substancji psychoaktywnych

rzadszym byciem ofiarą i sprawcą cyberprzemocy

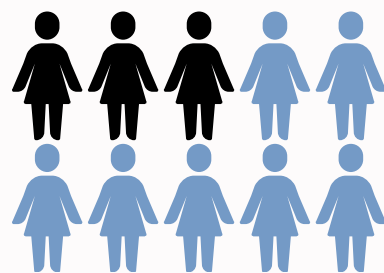
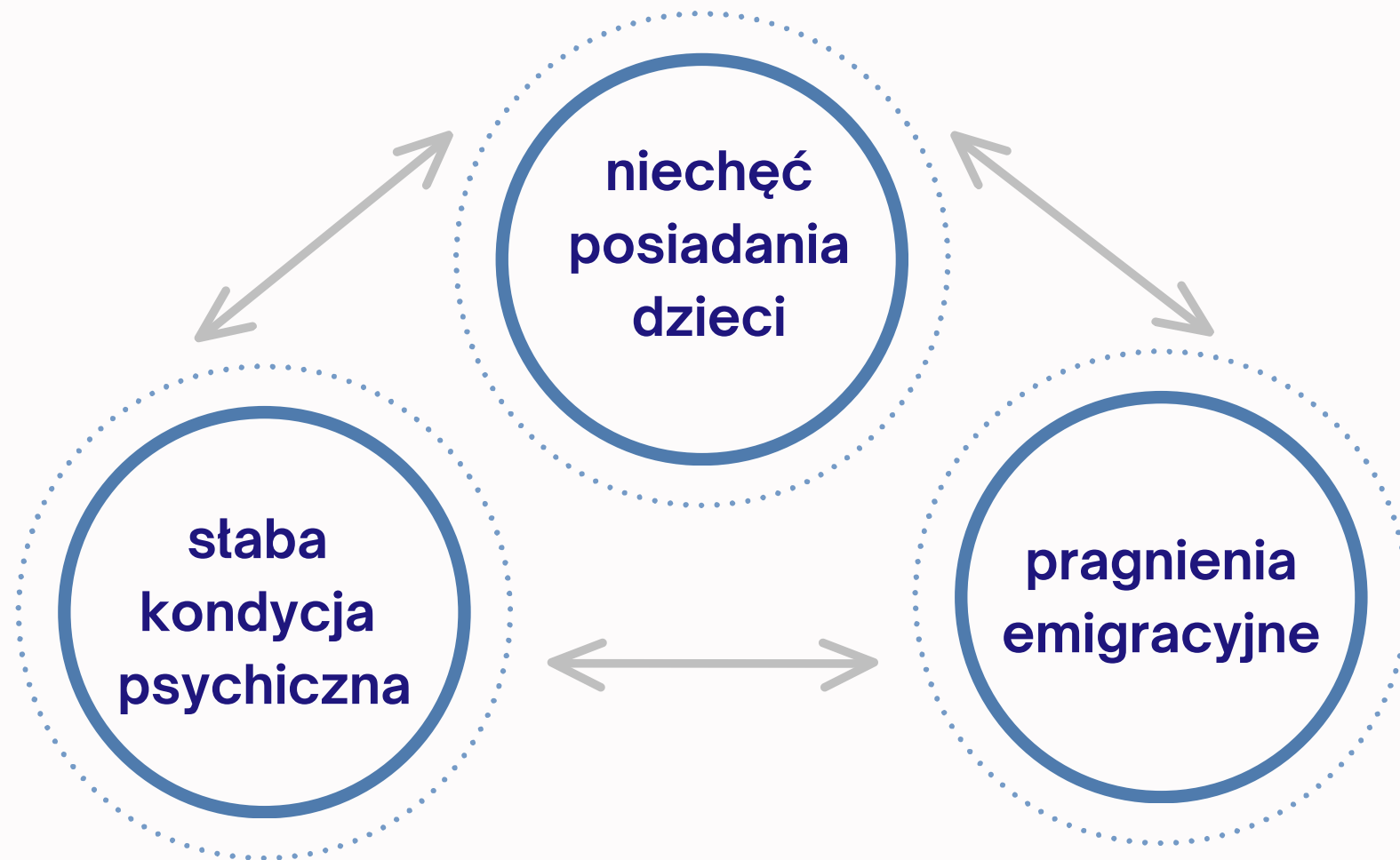

rzadszym odwiedzaniem szkodliwych dla młodzieży stron internetowych

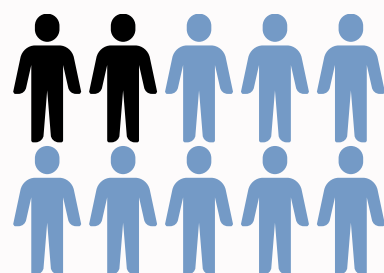

INSTYTUT
profilaktyki
zintegrowanej

Wyniki badań polskich i międzynarodowych pokazują istnienie wzajemnego związku między słabą kondycją psychiczną, niechęcią do posiadania dzieci i pragnieniami emigracyjnymi.

Mniej więcej co trzecia nastolatka i co czwarty chłopak chciał(a)by mieszkać zagranicą

“PRZYSZŁY EMIGRANT” ma mniejsze pragnienie posiadania dzieci.

“LOKALNY PATRIOTA” jest bardzo prorodzinny.

W planowaniu działań profilaktycznych można łączyć akcenty prorodzinne z budowaniem przyjaznego klimatu w społeczności lokalnej i promocją lokalnego patriotyzmu.

Efekty prodemograficzne programu profilaktyki zintegrowanej Archipelag Skarbów

Ewaluacja programu
2007-2008
2019-2020:

- Wzrost deklarowanej liczby dzieci w przyszłości
- Wzrost częstości przekonania, że prawdziwa miłość istnieje oraz przekonania, że prawdziwa miłość rośnie i się nigdy nie kończy
- Wzrost częstości przekonania, że to ważne, by zaczekać ze współżyciem seksualnym do dorosłości
- Spadek myśli samobójczych

Wpływ działań profilaktycznych na pragnienie posiadania dzieci w przyszłości jest możliwy do osiągnięcia (choć trudny).

-
-
-
-
-
-

Wszystkie cytaty pochodzą z raportu:

Grzelak S., Żyro D., *Jak wspierać młodzież w niestabilnym świecie? Wyzwania i rekomendacje dla wychowania, profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego po trudnych latach 2020–2022*, Warszawa 2023.

który można pobrać na stronie:

https://ipzin.org/wp-content/uploads/2023/05/Raport-2023-Jak-wspierac-mlodziez-ONLINE_1.pdf

Raport został opracowany przez zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej. Dużą część analiz statystycznych i prac nad wnioskami z badań sfinansował Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w ramach Programu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów i nauczycieli w pandemii Ministra Edukacji i Nauki.

Szeroka skala badań (ponad 80 000 osób badanych) wykorzystanych w raporcie była możliwa dzięki projektom realizowanym ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki i Ministerstwa Sprawiedliwości oraz programu Erasmus+. Koszty druku współfinansował Instytut Wiedzy o Rodzinie i Społeczeństwie.

**INSTYTUT
PROFILAKTYKI
ZINTEGROWANEJ**

SZEROKIE SPOJRZENIE,
SKUTECZNE ROZWIĄZANIA